

ВИКРИВЛЕННЯ ВИБІРКОВІСТЬ ПЛАГІАТ УПЕРЕДЖЕНІСТЬ ВИБІРКОВІСТЬ
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ БАБЛО ПЛАГІАТ ХАМСТВО ЗАКОН ПЕРЕКОНАННЯ
ПЛАГІАТ ХАМСТВО ДИСКРИМІНАЦІЯ ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ВИБІРКОВІСТЬ
ДИСКРИМІНАЦІЯ НЕЗАКОННІ МЕТОДИ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДИСКРИМІНАЦІЯ
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ БАБЛО НЕУПЕРЕДЖЕНІСТЬ ЧЕСТЬ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ
НЕ ЦИТУВАННЯ ПЛАГІАТ БАЛАНС ТОЧОК ЗОРУ АВТОРСЬКЕ ПРАВО НЕ
ВІДПОВІДАЄ ДІЙСНОСТІ ЗАКОН ТОЛЕРАНТНІСТЬ ПЛАГІАТ ХАМСТВО
УПЕРЕДЖЕНІСТЬ ПОВАГА ДО ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ВИКРИВЛЕННЯ
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ СВОБОДА СЛОВА ПЕРЕКОНАННЯ ПРИНЦИПИ ХАМСТВО
М ВИБІРКОВЕ ЦИТУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПРАВО ФАЛЬСИФІКАЦІЇ
ПЛАГІАТ ХАМСТВО ІНТЕРЕСИ СУСПІЛЬСТВА БАЛАНС ТОЧОК ЗОРУ
МЛО ВИБІРКОВЕ ЦИТУВАННЯ АВТОРСЬКЕ ПРАВО ФАЛЬСИФІКАЦІЇ
ХАБАР ПЛАГІАТ ЗАХИСТ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ НЕПРОФЕСІОНАЛІЗМ
БАЛАНС ТОЧОК ЗОРУ АВТОРСЬКЕ ПРАВО НЕ ВІДПОВІДАЄ ДІЙСНОСТІ
ХАБАР ПЛАГІАТ СВОБОДА СЛОВА СТАВЛЕННЯ ДО ПРОТИЗАКОННИХ
УПЕРЕДЖЕНІСТЬ ДІЄ В ПРАВОВОМУ УКРАЇНИ ВИКРИВЛЕННЯ ВИБІРКОВІСТЬ
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ БАБЛО ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПРАВДА ФАЛЬСИФІКАЦІЇ БАБЛО
ІНТЕРЕСИ СУСПІЛЬСТВА ДИСКРИМІНАЦІЯ НЕЗАКОННІ МЕТОДИ
ФАЛЬСИФІКАЦІЇ БАБЛО ПЛАГІАТ ХАМСТВО ЗАКОН ПЕРЕКОНАННЯ

В.Ф. Іванов, С.В. Штурхецький

ПРАКТИКУМ ІЗ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ

КИЇВ•2012•КИЇВ•2012•КИЇВ•2012•КИЇВ•2012•КИЇВ•2012•КИЇВ•2012

КОМІСІЯ З ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ

ПРАКТИКУМ ІЗ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ

Під редакцією проф. В.Ф.Іванова

Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України як навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів

Видання друге, стереотипне

Київ

видавництво
О.ЗЕНЬ

2012

УДК 179.1 (075.8)
ББК 76.12я 73
П-69

Гриф надано Міністерством освіти
і науки, молоді та спорту України
(лист № 1/11-1605 від 6 лютого 2012 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту журналістики КНУ ім. Т.Шевченка
(протокол № 4 від 28 листопада 2011 року)

Рецензенти

В. Д. Демченко, *професор, доктор філологічних наук*
О. В. Тріщук, *професор, доктор наук із соціальних комунікацій*
О. М. Холод, *професор, доктор філологічних наук*

Опублікування даного посібника здійснено за підтримки
міжнародної організації International Media Support (IMS)
у рамках Програми IMS «Медіа і Демократія
для Східної Європи та Кавказу»

П-69 **Практикум із журналістської етики [Текст]:** Навчальний посібник / Передм. В. П. Мостового. – В. Ф. Іванов, С. В. Штурхецький. – Під ред. проф. В. Ф. Іванова. 2-ге вид., стереотип. – К. : видавець О.Зень, 2012. – 320 с.

ISBN 978-617-601-048-7

У навчальному посібнику, побудованому у формі практикуму, міститься опис практичних занять для вивчення дисципліни «Журналістська етика». У посібнику розглянуто дванадцять практичних аспектів професійної діяльності журналіста, об'єднаних у два змістовні модулі. Практикум містить довідковий розділ.

Для студентів і викладачів вищих навчальних закладів. Навчальний посібник може бути використаний і журналістами-практиками під час підвищення кваліфікації та перепідготовки.

УДК 179.1 (075.8)
ББК 76.12я 73

© Комісія з журналістської етики, 2012
© В. Іванов, С. Штурхецький, 2012
ISBN 978-617-601-048-7 © П. Шуляк, художнє оформлення, 2012

ЗМІСТ

Замість передмови. У журналістських помилок немає строку давності... (В.Мостовий)	8
Етичний кодекс українського журналіста	11
Вступ	13
Використані скорочення	14

ЧАСТИНА ПЕРША

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ЖУРНАЛІСТА

Заняття 1. Зміст професійної етики журналіста	16
Рішення КЖЕ «Про відповідальність журналіста за наслідки його професійної діяльності»	19
Рішення КЖЕ «Щодо порушення норм журналістської етики тижневиком 'Ясиноватская газета'»	21
Володимир Мостовий: «Якщо в журналіста є совість, він не потребуватиме ніяких кодексів...»	22
Заняття 2. Регулювання у сфері журналістської етики	27
Рішення КЖЕ «Про об'єктивність журналіста»	30
Вікторія Сюмар. І знову про хвороби української журналістики	33
Заняття 3. Журналістські стандарти (етика контенту)	38
Рішення КЖЕ «Про конфлікт інтересів»	41
Юрій Опока. Як запровадити в українських медіа професійні стандарти?	43
Світлана Кабачинська. Кляп у фонтані	46
Заняття 4. Журналіст у колективі (етика відносин з колегами)	53
Висновок КЖЕ за заявою Л.Гейдар	56
Сергій Тихий. Не бути дурнем нині стало легше	58
Заняття 5. Етика підготовки журналістського матеріалу	61
Заява КЖЕ «Щодо висвітлення акцій протесту 16 вересня 2002 року»	65

Сергій Гузь. Конфлікт інтересів. Історії власних помилок	67
Заняття 6. Журналіст у суспільстві (етика співпраці)	73
Заява КЖЕ «Щодо відмови в акредитації»	76
Заява КЖЕ «Щодо діяльності детективних агентств під виглядом агентств із журналістських розслідувань»	78
Володимир Павлів. Між етикою та естетикою	80
Андрій Куликів: «За теперішньої влади легше працювати – якщо повністю пристати на пропоновані правила гри» (Тетяна Ковтунович)	84

ЧАСТИНА ДРУГА

ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА

Заняття 7. Робота журналіста з джерелами	91
Рішення КЖЕ «Про повагу до авторських прав»	95
Діана Дуцик: «Свобода слова – це справа суспільства» (Тетяна Ковтунович)	99
Тетяна Вергелес. Два уроки	107
Заняття 8. Етика при роботі з матеріалами різних жанрів	113
Заява КЖЕ «Щодо висвітлення студентських акцій протесту» ..	116
Володимир Павлів. Медіа і мораль: дилеми публіциста	118
Сергій Штурецький. Три уклінних прохання до колег	121
Заняття 9. Етика роботи з різними групами осіб та в екстремальних ситуаціях	126
Заява КЖЕ «Щодо публікації в журналі МАУП ‘Персонал’ статті Г.Щокіна ‘Сионизм: идеология ubermenschen’»	129
Заява КЖЕ «Щодо газет ‘Крымская правда’ та ‘Крымское время’»	131
Сергій Рахманін: «Розчарування минають, а журналістика й Україна залишаються» (Олена Коркодим)	134
Леонід Капелюшний. Історія з «данаїцями»	140

Заняття 10. Етика реклами	147
Принципи реклами (з Коментарю до Закону України «Про рекламу»)	150
Як зробити професійну етику стрижнем журналістської освіти?	156
Михайло Батіг. Текіла – напій «небезпечний»	161
Заняття 11. Етика політичної журналістики	165
Заява КЖЕ «Щодо висвітлення виборчого процесу»	168
Заява КЖЕ «Щодо розмежування статусів професійного журналіста і спостерігача»	170
Яна Дубинянська. Журналістська етика: вічна чи поствиборна?	171
Заняття 12. Мережева етика	180
Регламент спільноти професійних електронних медіа	183
Роман Головенко. Хто регулюватиме Інтернет в Україні?	188

ДОВІДКОВИЙ РОЗДІЛ

МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	193
До Заняття 2. Повноваження (Статут) Комісії з журналістської етики	194
До Заняття 5. Редакційний Статут телерадіокомпанії	200
Сім орієнтирів телебачення: Скандали, Сенсації, Страх, Смерть, Секс, Сміх і Гроші	215
До Заняття 6. Принципи поведінки преси, радіо, телебачення та поліції для уникнення перешкод при виконанні завдань поліції та вільного поширення повідомлень (Німеччина)	219
Зразок інформаційного запиту від редакції газети	221
До Заняття 10. Кодекс професійної етики Української асоціації зі зв'язків із громадськістю (UAPR)	224
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	229
Колоквіум «Журналістська етика»	229
Цитата для роздумів	229
Типологія журналістів	231

Зберігаючи джерело	232
Заради чого гинуть журналісти?	233
Перед написанням матеріалу	234
СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ	236
Розділ перший. З практики Комісії з журналістської етики (Україна)	236
Завдання 1. «Оскар» чи осуд?	236
Завдання 2. Нічого особистого, це – бізнес!	236
Завдання 3. Всі хочуть бути журналістами... ..	237
Розділ другий. З практики Громадської колегії з комунікацій, інформаційної політики і свободи слова у ЗМІ (Російська Федерація)	237
Справа «І. Ясавеев проти телепрограми ‘Перехват’»	237
Справа «О. Харенко проти телеканалу ‘НТВ’»	238
Справа «С. Мітіна і С. Штаркова проти газети ‘СПИД-ИНФО’» ..	241
Розділ третій. З практики Пресової Ради (Німеччина)	245
Ситуація 1. Фотоапарат під білим халатом	245
Ситуація 2. Як депутати «доліталися»... ..	245
Ситуація 3. «Нічийне» інтерв’ю	247
КЛЮЧІ ДО ВИРІШЕННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЗАДАЧ	250
До розділу першого (Україна)	250
Завдання 1. Рішення КЖЕ «Про незаконні методи отримання інформації»	250
Завдання 2. Рішення КЖЕ «Про необхідність перевірки інформації». Пояснення до Рішення	252
Завдання 3. Рішення КЖЕ «Про масове надання журналістських посвідчень»	259
До розділу другого (Російська Федерація)	260
Справа 1. Рішення Громадської колегії РФ з комунікацій, інформаційної політики і свободи слова у ЗМІ у справі «І. Ясавеев проти телепрограми ‘Перехват’»	260

Справа 2. Рішення Громадської колегії РФ з комунікацій, інформаційної політики і свободи слова у ЗМІ у справі «О. Харенко проти телеканалу 'НТВ'»	266
Справа 3. Рішення Громадської колегії РФ з комунікацій, інформаційної політики і свободи слова у ЗМІ у справі «С. Мітіна і С. Штаркова проти газети 'СПИД-ИНФО'»	271
До розділу третього (Німеччина)	275
Ситуація 1. Фотоапарат під білим халатом	275
Ситуація 2. Як депутати «доліталися»... ..	277
Ситуація 3. «Нічийне» інтерв'ю	279
НОРМАТИВИ З ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ	280
Декларація принципів поведінки журналістів	280
Кодекс професійної етики українського журналіста	281
Публіцистичні засади (Пресовий кодекс, Німеччина)	284
Кодекс журналістської етики Швеції (уривки)	287
Редакційні цінності Бі-Бі-Сі	289
Резолюція 1003 (1993) Ради Європи. Про етичні принципи журналістики	292
Рада Європи. Комітет міністрів. Рекомендація № R (2000) 7. Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації	298
Додаток до Рекомендації № R (2000) 7. Принципи, що стосуються права журналістів не розкривати свої джерела інформації	300
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	304
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ	309
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	310
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА	312
ПРО АВТОРІВ	316
ПОДЯКИ	317

Навчальне видання

Практикум із журналістської етики

Під редакцією проф. В. Ф. Іванова

Видання друге, стереотипне

Художник

Павло Шуляк

Технічні редактори

Олег Кордонєць,

Олег Борилюк

Літературний редактор

Людмила Алконова

Зд. до наб. 20.10.2011

Підп. до ар. 25.05.2012

Формат 60x84¹/₁₆

Папір офсет

Друк офсет

Гарнітура Mysl

Ум. друк. арк. 21,4

Обл. вид. арк. 27,2

Тираж 2000 прим.

Видавець О. Зень

Свідоцтво суб'єкта видавничої

справи РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.

пр. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022;

тел.: (0362) 24-45-09; (067) 364-07-27;

e-mail: olegzen@ukr.net

Віддруковано: ПП Баришева Н. К.

вул. Кн. Озтрозького, 4/6 кв. 65

тел. (050) 375-27-11

м. Рівне, 33021